

تورک یوردی

[اون آلتنجی سنه]

تورک اوياقلدی مرکز هبیتی طرفنده نشر اولنور .

جلد ۵

حزیران ۱۹۲۷

نومرو ۳۰

احمد حکمت

عربلر « انتظار آتشدن داها شدید . » دیرلر . بو، وعد آیینان، امید ایدیلن،
دیمک که ایسته نیلن برشیئتک، بر شخصک بکله ماسیدر . مجهول آلر زمانی، برلاستیک
شریدکی، ایکی اوجندن طوتوب چکه زک اوزاتیورلر صانیرسکیز . ساعتک عقربی
صانکه طوبالدر : آقصار، کجیکیر . وسز صبرسزلقدن بوفالیرسکیز .

فقط بکله نن تولوم اولدینی زمان عجبا انسان نه حس ایدر ؟ کرچه هرکس
« او » نی بکله مکده در . حیات تولومک انتظارندن باشقه برشی ده کلددر . حافظ
انسانلرک و دنیانک حالی مدهش بر بلاغته :

از بیایان عدم تا سربازار وجود

بتلاش کفنی آمده عربانی چند

دییه تصویر ایدیور . آنجاق بوقلق چوللرندن کلن بو چیلاقلرک جوغنده
تکرار دونوش استعجالی اولمادینی محقق ده کلی ؟ بک جوغمز، حامدک تشبیهی کبی
بر خیالت شکلنده اوستنده اویناویوب کیده جکمز بو حقیقت پرده سنده بر آز داها
فضله قالمق ایسته مز می یز ؟ سو کیلیرینک اشکنجه لرینه دایانامیوب صیزلانان یاخود
براقوب قاچان عاشق کبی تولومی آرایوب ایسته ینلری ، حق جرئت لک کور قاعیله

کندیلرینی تولومه قاووشدورافلری ، بونادر مستتالری بر طرفه براقیکز ؛ بویوک
قالا بالیفک محقق کله جک تولومی بکله ییشنده ناصل بر خصوصیت وار ؟ حتی مو خصوصیت
بر ده کل بیک بر شکله تجلی ایتمه یورمی ؟ بعضاً اونک کله جکدن بیله شبهه لی بر غفلت
ایچنده ؛ بعضاً ، یاقینمزدن کچدیکی ، طاییدیمز ، سودیکمز برینی نیجه منه طاقوب
کوتوردیکی زمانلر ، نزی ده آلفه کله - نیک احتمالنه قنغ اولارق ؛ بعضاً ، صالنین
خسته لقلر ، حرب ، زلزله ... مردرلو آفتلر قارشیشنده ، قانادینک سنی و دوندوران
خسینی دویدیمز آنلرده ، ایشنه آرنیق مطلقا کله جک دییه نیتیه یه رک یاشامیورمی نر ؟
بونلرک هپسینی آز جوق هر کس حس ایتمشدر ؛ فقط عفو ایتمز بر خسته لک
ایلریله مش دوره لرینی بیله رک یاشاپانلر ، اعدام محکوملری ، تولومک گری دونمز
دعوت آلتی کندیلرینه دوشرو اوزانمش کوره نلر عجیانه دویارلر ؟ اونلرک روحلرنده
ناصل بر حس توریه ربر ؟ ...

بر قاج آی اول فرانسز خسته خانه سنده یاتارکن زیارتنه کیتدیکم امیدسز
خسته نیک قارشیشنده بونلری دوشونوبوردیم . بیرمی بش ییلاق دوست بیاض ، تمیز ،
فقط هواسی روحی نوشوتن خسته خانه اوداسنده ، بیاض ، تمیز ، فقط هیچ
استراحت ویرمین خسته یاناغنده ، بیاض ، تمیز تورتورله شیمیدین کفتله ن
وجودی نحیف بر خط شکلنده آنجاق بلیره رک ، یوزبیک کوزلری نوزن صاری
دریسی باشنک اسکله تی آنجاق تورته رک یاتیوردی . بو صاری صولفون یوزاوزرنده
کوزلری بر چیفت سونوک بیلدز کیدی .

او حالا دنیادن قونوشویوردی ؛ یاننده غزته لر ، مجموعه لر ، لساندن ، ادبیاتدن
اوقادار سودیکی ملی جریانلردن بحث ایدیوردی ؛ فقط یوزیت تولومک صاری
کولگه سی وورمشدی . قارشیمده یدی ؛ فقط سسی اوزاقلردن ، تولومک قارائلق
دهلیزدن کلیوردی .

نه قادار اوطوردیم ، بیلیمورم . ایچمه اونک روحنک اذاسی صاری ، باشم دونه رک
وکوکسم جار بارق چیقدم .

ایشته احمد حکمتی صوک کوروشم .

احمد حکمتی ۱۳۱۹ء طائیدم . اوزمان خارجیدہ - او بویوجک، بن کوچوک - برر ماموردق . دایا ایلک طائیشمده، بندہ، قناعتلربنه صبقی باغلی ، ظامری سا کن حالہ رغماً حسلرنده هيجانلی و صمیمی بر آدم تأثیری یابدی . و اوزمان یابدینی بو تأثیر هیچده کیشمه مشدر . اونی مختلف زمانلرده نروت فتونده ، تورک درنکنده ، تورک یوردنده ، تورک اوجاغنده ادبی ، لسانی و ملی مسئلہلرک مناقشہ سنده ، عالہ سنہ توفیق فکرتک اومبالغہلی و ناحق هجوم منظومی قارشیدسنده ، کندی اثر لربی اوقورکن ، فکر لربی بورونورکن ، صوک دفعہ مدرس شکیب بکک حرفلر مسئلہ سنہ دائر تحریف ایديلن بیاناتی اوزربنه اوجاقده پاییلان اجتماعده مؤاخذه لری دیکر کن تدقیق ایتدم . مریکی مشاهدہ بندہ بو تأثیری تأیید ایتدی .

احمد حکمتک اجدادی مورہ لیدر . بو عالہ نک بر چوق رکنتری او حوالی مفتیلکرنده برلومشدر . آدینک باشنده کی مفتی اوغلی لقبی اورادن کثیر . جدینک باباسی موروی مفتی زاده حافظ حاجی احمد ، اونک اوغلی عبدالحلیم افندی اونک اوغلی احمد حکمتک باباسی یحیی سزائی افندی . بویوک باباسی عبدالحلیم افندی ، مورہ مفتیسی ایدی . عصیان انسانده روملر اونی غدار بر تولومله ، غازه بولایوب باقارق تولدوردیلر . یالکمز بو حادثہ عبدالحلیم افندی نک ملتہ ، وطنہ فاصل آتشی برسوکی و صداقتله باغلی اولدینی کوسترمک کافیدر . عبدالحلیم افندی عالم و فاضل رذاتدی . آرا صیرا شعر ایله ده اشتغال ایتمشدر . فقط بو اشتغال نمرہ لرندن ، بلکه عصیان فلاکتی ایچنده ضیاعه اوغرا دینی ایچون ، اور تاء اثر یوقدر . عبدالحلیم افندی بویله فجیع صورته تولدیکی زمان ، اوغلی ، احمد حکمتک باباسی یحیی سزائی افندی ، هنوز بر یاشنده بر جوجوقدی . آنه سیله برابر اورادن قاچدیلر . هجرت سیلی ایچنده استانبولہ کلدیلر .

یحیی سزائی افندی استانبولده آنه سنک و اقرباسنک حمایه سیله بویودی ، اوقودی . متعدد مأموریت قدمه لری آتلا یارق بر قاچ ولایتک قابی کتخدالقلرنده بولوندی . ایکی دفعہ اوله ندی . و نهایت ۱۲۹۴ تاریخده تولدی .

یحیی سزائی افندی ذریت بر کشته نائل اولمشدی . فقط فجیع بر طالع اولارق
 تولوم ده عینی اصرار ایله چوجوقلرینه مسلط اولدی . دو قوز چوجوغندن آلتینی
 کندیس . حیاته ایکن تولوم آلدن آلدی . هله ۱۲۸۵ هجری سنه بو زواللی
 بابا ایچون بر فلاکت ییلدر . ۸-۱۵ ذی الحججه تاریخلری آراسنده ، بر هفته ایچنده
 صالین بر قوش بالازی ایله اوج چوجوغنک بردن تولوشی اونی مدھش بر اضطراب
 ایله ایکله عشدرد . بر فلاکت بو واسی اولان آوندن قاجان بابانک یکانه تمبسی یکی
 بر اولاددی . بونی نه قادار ایسته دیکنی بوتون عائله نقل ایدیور . یحیی سزائی
 افندی ایکی سنه صوکره بو مرادینه ایردی . ۱۲۸۷ ربیع الاولک اوجنهی
 کونی احمد حکمت دوغدی .

دردلی بابانک احمد حکمتک دوغوشی کندی قلبله قید ایده رکن قوللاندینی
 کلمه لر هم طاشغین برسوینچ وسوکی یی ، همده بر نوع کهاتی متضمن اولدینی ایچون
 عیناً استساخ ایدیورم :

[جناب رب العالمینک لطف و عنایت جلیله سی آثاری اوله رق بیک ایکی یوز
 سکسان بدی سنه عربیه سی شهر ربیع الاولک اوجنهی مبارک جمعه کونی آقشایی
 ساعت اون بری ایکی دقیقه مرورنده صلب عاجزانه مدن بر مخدوم سعادت مرسوم
 قدمنهاده عالم شهود اولوب اسمی احمد و مخلصی حکمت تسمیه قلتمشدرد . جناب حق
 اطول عمر ایله معمر و مر حالدہ جمیع اولاد مؤمنین ایله برابر صلحای صالحیندن
 و علمای حاملیندن و ادبای مقبولیندن بیوره آمین بحرمة سید المرسلین .

۳ ربیع الاول ۱۲۸۷

سنه مذکورہ اسب سنه سی یعنی آت سنه سی

اولدینی معلوم اولتی ایچون شرح ویرلندی .

یحیی سزائی افندی صوک اوغلی احمد حکمت دها بدی یاشنده ایکن ، ۱۲۹۴
 تاریخنده تولمشدر . کندیس بالخاصه تصوفی شعرله اشتغال ایده ردی . باصیلماش
 کوچوک دیوانی بووادیده دقتہ شایان بر اثر در . بو یازیلر ایچنده ، لسان خصوصنده کی

امہالہر بر طرفہ براقیلیرسہ ، فکر و خیال اعتباریلہ قائلنک قدرتنہ دلالت ایدہن
بارچہلر واردہر .

باباسی تولدیکہ زمان احمد حکمت بر ابتدائی مکتب شا کردی ایدی .
ایلک تحصیلنی ، دوچار اولدینی اوزون خستہ لقلرلہ متقاطعہ بر صورتہ ،
سلیمانیدہ طاش مکتبہ ، محمودیہ مکتبہندہ یایدی .

باباسنک تولومندن سوکرہ بوبوک قارده شی احمد رفیق بک احمد حکمتہ ایکنجی
بر بابا اولدی . کنج یاشندہ اوموزلربنہ برعائلہ رئیسینک بوبوک بوکنی آلان احمد
رفیق بک بو وظیفہنی دقت و اعتنا ایلہ ایضا ایدی . احمد حکمتک قیمتلی
ہویتک بر قسمی فطرتنہ ، فقط تحصیل و تربیہ ایلہ کسی اولارق نزاید
ایدہن مزینتی قارده سنک بو اہتمامنہ مدیونز . احمد حکمتی ، او زمانکی مالی
وضعیتہ کورہ بر فدا کارلقلہ ، غلطہ سرای سلطانیسنہ یازدیردیر . سلطانیلہ
احمد حکمت دائمًا درس لریلہ مشغول ، تعطیل زمانلرینی بیلہ اوقومفہ
و اوکرہ نمک حصر ایتیش ثورنک بر طلبہ ایدی . ودها طلبہ ایکن اونک مستقنا
قابلیتک ایلک انکشافلری باشلادی . ادبیات اک سودیکی درسدی . دوردنجی
صنفہ ایکن خوجاسنک وردیکی بر موضوع اوزربنہ یازدینی وظیفہ اوزمان سلطان
مدیری اولان اسماعیل بکک و معلملرینک نظر دقتی جلب ایدی . بو تحریر
وظیفہسی « لیلا - یاخود - برجنونک انتقامی » عنوانی آلتندہ عصر کتب خانہسی
کلیاتی آراسندہ نشر اولونمشدر .

سلطانی بی یتیردکن سوکرہ « بارون ستاف » ک توآلت و حسن مسئلہ لربنہ
دائر بر کتابی تورکچہ یہ نقل ایدی . تورک کینیشنہ دائر بحثلرلہ زنکینلندیردیکی
بو ترجمہنی « نوآلت و لطافت » اسمیلہ نشر ایدی .

احمد حکمتک ایکنجی ترجمہسی « آلہ کساندر دوما - اوغل » ک « قامیلہ برلوجا ،
رومانیدر . بو کتابی « بر ریاضینک معاشقہسی » عنوانی آلتندہ تورکچہ یہ جویردی .
اووقتک تحریر عالمنہ مودا معلوما تفروش برطرزده ہر بحثہ دائر یازی یازمقدی .
علم وفنک مبادیسنہ عائد معلومانی بیلکچیچ برادعا ایلہ و بر آرز چاشنی ویرہ رک یازمق

بویوک محرر لکک قارقه لرندیدی . احمد حکمت بووادیدهده قلم اویناتقی آرزوسنی دویدی و عصر کتبخانهسی رساله لری آراسنده باتاقس زراعتنه دائر کوچوک بر کتاب نشر ایتدی .

بوتون بو حرکترلده کنیدی آرامان احمد حکمتی کوروپورز . بوندن سوکره آرتیق او نه مقصدسز بر مترجم ، نه خرج عالم بر عالمدر .

اولا بارز بر صورتده ثروت فنون صحیفه لرندده هویتنی افشا ایدن احمد حکمت لسانی ساده ، حسلری مونس ، فکر لری براق و خیالک گوکی کوزلری بوراجق قادار سوکسز ، افقسز اولماقله برابر آیدینلق و جاذبه لی بر نأردر . ثروت فنون محرر لرینه اکثراً اسناد اولونان مرضی بدینلک اوندده یوقدر . ضرب ادبیاتی طایمقله برابر اونک ادبیاتنده بعضاً غریب اولمغه قادار واران غریبلکدن آریوقدر . موضوع لری دائماً ملیدر . یازیلرندده توز ملتک و توز وطنک سوکیسی ایچین ایچین یانار و دائماً کندیمز اولمق و بویله قالارق تکامل ایتک دیله کی قابنار .

فیه خالا ، یکم ، کوروچی ، سلما و عذرالمک مکتوبلری بو مشاهده مزک نوعلرندده اک جانلی شاهد لریدر .

احمد حکمت مکتبدن جیقنجه اوفاق بر سئازدن سوکره خارجه مأموریتله یونانستانده پیره یه کیتدی . بر سنه سوکره قافقاسیاده پوتی به شهنذر اولدی . بو مملکت خارجه حیاتی و بولوندینی برلرده تدقیق و انطباع لری اوندده ملی ادبیات املنی و محبتنی قهریه یه جوق یاردیم ایتمشدر .

احمد حکمتک ثروت فنونده کی نشریاتی استانبوله عودتی زمانندن باشلا یارق دوام ایدر . یوقاریده بحث ایتدی کمز یازیلر بو انشاده یازیلمشدر .

استانبوله دوندیکی زمان هم خارجه نظارتنه مأمور ، هم اسکی مکتبی اولان سلطانی به خوجا اولدی . و بو مکتبده کی خوجالنی کوچوک صنفردن باشلا یارق و اک یوکسک صنفله قادار جیقارق ، املا ، قرائت ، صرف و نحو ، کتابت ، ادبیات درس لری کو سترمک صورتنده سنه لرجه ، تا توفیق فکر تک بو مکتبه مدبر

اولدینی تاریخہ قادار دوام ایتدی . عائله سنہ حقارت ایدمن بواسکی صنف آرقاداشی مکتبه مدیر اولدینی کون احمد حکمت درس لرینی براقدی .

احمد حکمتک خو جالق حیانتک خصوصیتی اک کوچوک نقطه لری بیله تدقیقلریله تنویر ایدرک ، درسک محدود جرجوه سیله مقید اولما یوب تقریرینه سربسقی ویردرک و طلبه سیله علاقه دار اولارق تدریساتنه بر جاذبه و برمه سنده ایدی . سلطانیده کی تدریساتی بالخاصه کنديسک متناہیاً اشتغال ایتدیکی ساحه ده اولمق اعتباریله طلبه می ایچون چوق فائده لی اولمشدی .

یازی دیلنک ساده لشمه سی ، املانک اطرا دی ، حرفلرک اصلاحی کبی تصورلر وقاعتلرله ، عرب ونورک وزنلری حقنده تدقیقلر بوخو جالق دوره سنه مساعیسی آراسنده در . احمد حکمت بو جالیشمالرینک نمره لرینی سوکره مختلف مجموععه لرده نشر ایتمشدر .

دارالفنونده بر مدت غرب ادبیاتلری تاریخی کرسیده فی اشتغال ایتدیکی زمانده یورولماز تبعلریله و فائده لی تلقینلریله درس لرینه مستقنا بر قیمت ویرمشدر . مشروطیتی متعاقب تورکیلکک ایلک مبشری اولارق تأسس ایدمن تورک درنکنک اک حرارتلی اعضا لرندن بری احمد حکمتدی . اجتماعلرده ساده و کوزل تورکجه نیک هیجانلی برمدافی اولمش و بر قاج نسخه انشمار ایدمن تورک درنکی مجموععه سنده چیقان « یاقاریش » کبی موفق ثورنکلرله بو مدافعه سی تقویه ایتمشدی . لسان تصفیه سنک نظری مناقشه لر دن زیاده کوزله لکیله معارض لرینی الزام ایدمن جنک اثرلر وجوده کنیریلک صورتیله تحقق ایدمن چکی حقنده کی ثابت قناعتمه اشتراک ایدمن احمد حکمتله بو نقطه ده هر زمان همفکر قالدق .

تورک یوردی تشکل ایتدیکی زمان ایلک هیئتده احمد حکمت واردی . و تورک یوردی نسخه لرنده ، باشده نوزو و محمی و آلتون اوردو کبی شاه اثرلر اولمق اوزره ، اک کوزل یازی لرینی نشر ایتدی . بو یازی لرله احمد حکمت کندی ادبی سنلکینی بولمش عد اولونا بیلیر .

باز کونشی افقدن یوکسه لدیکجه ضیامی سرعتله هر طرفه داغیلوب آیدینلاتیر

و ایصیتیر . طبق اونك كبی كوندن كونه قوتله ن و یا ییلان ملتجیلک حسلرینی کنج روحلره تلقین ایچون تأسیس ایدیلن تورك اوجاغنك مؤسس اعضالردن بری ده احمد حکمتدی . اوجاق محیطنده او دائماً وضع اولدینی قادار قیمتلی بر مرشد اولمشدی .

احمد حکمتك مأموریت حائسده مهم بر مرحله تشکیل ایدن بودایشته باش شهنبدرلکی ده دفته شایندر . بومأموریت اونك وظیفه حسندن باشقه قلبی رتمایله ده سودیکی بر ایشدی . همعرق ملتك مرکزنده ، رسمی فعالیتلردن آیری اولارق ، تورك - ماجار سوکیسی قوتله ندرمکه ، ایکی ملتی بر برینه طایتمغه ، باشلیجه حرنی ساحده یاقینلاشدیرمغه عشق و ایمانله جالیشمشدر .

حرب اناسنده تشکلی ایدن تورك - ماجار دوستلق یوردینك کاتب عمومیی صفتیه قسماً یاقیندن بیلدکم بومساعی ماجار و تورك اكمونوق شهادتله تایدیده . ماجار شهرینك قویننده ابدی اویقوسنی اویویان کل بابا ک تربسی بومساعینك جامد و پایدار بر دلیلیدر .

ادیب ، معلم ، مأمور و بونلرک هپسینك فوقنده ملتجی احمد حکمت بر برینی تماملایان کزیده انموزجلردر . بو هویتلری لایق اولدقنری اهمیتله آیری آیری تفصیل و ایضاح ایدرک عزیز ثولونك کندیسنه بکزه بن معنوی بر تصویرینی یایمق ایچون بو مقاله نك ساحه سی دار اولدینی قادار بوم قدرتمده کفایتسزدر . خصوصیه هنوز ضیاعنك آجیسی دونونجه مه حاکمکن .

اك بوبوك و اك فجیيع حقیقت شوکه او مایسك اون درقوزنجی آقشامی ، کیجه ، کوزلرینی فانی منظره لره قابادی . روحی مجهول و دونولمز بر سیاحت جیقدی . و مایسك یکریمی برنجی کونی جنازه سی سوه نلرک اوموزلری اوستنده وسوه نلرک یاشلی کوزلرله تشییع ایدیلرک صوگ طوبراق اوبنه گتیدی . اومت ، او گتیدی ، فقط آرقاسنده بورانی بر اینز بر اقارق . بونه قادار آز فانی به نصیب اولان بر سعادتدر .